

Aver Heino biologisch

Ina Pinxterhuis

Aver Heino, proefbedrijf voor melkveehouderij in Oost Nederland, schakelt dit jaar om van een gangbare naar een biologische bedrijfsvoering. Een besluit, dat een lange voorgeschiedenis heeft en wat grote gevolgen heeft voor het onderzoek dat op Aver Heino zal worden uitgevoerd. Dit artikel geeft een kort overzicht van de geschiedenis en vat samen hoe het onderzoek op Aver Heino er uit gaat zien.

Achtergrond

Het PR voert al enkele jaren onderzoek uit voor de biologische melkveehouderij. Dat leverde resultaten op die overigens óók voor de gangbare boer interessant zijn. Zo is de afgelopen jaren samen met het Louis Bolk Instituut (LBI) gewerkt aan de beste methode van doorzaai van klaver in grasland, en de teelt, gebruik en bedrijfsvoering van gras / klaver. De resultaten staan in het themaboek "Witte klaver in grasland".

Daarnaast is het BedrijfsBegrotingsProgramma Rundveehouderij (BBPR) uitgebreid om ook bedrijven met gras / klaver, met een lager gebruik van stikstofkunstmest dan gangbaar, te kunnen adviseren.

In september 1997 gaf het bestuur van Aver Heino opdracht om een bedrijfs- en onderzoeksplan te maken voor omschakelen van een gangbare naar een biologische bedrijfsvoering. Aver Heino moet een duidelijke functie gaan vervullen in het oplossen van knelpunten in de biologische melkveehouderij, vooreerst op zandgrond. Op zandgrond blijken de problemen die omgeschakelde melkveehouders tegenkomen het grootst te zijn. Tevens zit het grootste deel van de melkveehouderij op zandgrond.

Enkele jaren geleden zijn knelpunten in de biologische melkveehouderij geïnventariseerd door het PR, LBI en DLV. Uit deze inventarisatie bleek dat veel problemen door verbeterde voorlichting opgelost konden worden, omdat de antwoorden eigenlijk al beschikbaar waren. Een heel aantal andere problemen behoeft nog onderzoek om ze op te kunnen lossen. Beide onderdelen, voorlichting en onderzoek, krijgen een belangrijke functie in het programma. Voorlichting wordt ondergebracht in een project dat bekijkt of op Aver Heino een voorlichtingscentrum kan komen. Bedrijfsleven en andere geïnteresseerden kunnen daar dan terecht voor informatie over biologische melkveehouderij op zandgrond.

Het onderzoek wordt op twee manieren uitgevoerd, op het proefbedrijf Aver Heino, en in de

praktijk. Dit laatste heeft vorm gekregen in het project BioVeem, waar biologische melkveebedrijven worden gevolgd en, waar gewenst, geoptimaliseerd. Deze deelnemers leveren ook een bijdrage aan Aver Heino, door hun ervaringen uit te wisselen en hun problemen bij Aver Heino neer te leggen.

Doelstelling

De praktijkproblemen kunnen ingedeeld worden in clusters: de omschakeling; de omgeving (afzet van producten; normen voor de biologische melkveehouderij); de bedrijfsvoering. In het cluster bedrijfsvoering komen de problemen op een biologisch melkveebedrijf met graslandbeheer, diergezondheid, bodemvruchtbaarheid, enz. aan bod. De doelstelling van de eerste jaren "Heino biologisch" is het onderzoek te richten op de omschakeling. Hieruit wordt geleerd de risico's en consequenties van keuzes tijdens de omschakeling beter in te schatten. De resultaten, samen met de gegevens verzameld in het project BioVeem, worden in een latere fase gebruikt om het BedrijfsBegrotingsProgramma voor de biologische rundveehouderij te verbeteren. Zo wordt het mogelijk scenario's door te rekenen om perspectiefvolle biologische systemen te definiëren.

Onderzoeksplan

Omdat het doel is kengetallen te ontwikkelen voor complete omschakelingsstrategieën, krijgen alle aspecten van de bedrijfsvoering aandacht. Als speerpunten zijn gedefinieerd het beweidingsstelsel, het bouwplan (vruchtwisseling), de bemesting, de bodemvruchtbaarheid, het rantsoen, de melkproductie en -kwaliteit, de diergezondheid, economie en milieu.

Beweidingsstelsel

Het beweidingsstelsel zal beperkt beweiden zijn, omdat in perioden met veel klaver in het grasland (nazomer), bijvoeding nodig is om een goede rantsoensamenstelling te houden. Het grasland wordt onderverdeeld in blijvend grasland en grasland in rotatie met voedergrassen.

Als voedergewassen zijn snijmaïs en triticale (voor GPS) gekozen. Triticale is door de praktijk aangegeven als een goede optie, omdat het minder onkruidgevoelig is en het land groen de winter door kan. Dan blijft er meer stikstof in het systeem bewaard. In de vruchtwisseling met snijmaïs en triticale moet een vlinderbloemige opgenomen zijn, zodat dat gewas stikstof levert voor de andere gewassen. Momenteel heeft Aver Heino percelen met rode klaver voor een voederproef. Andere opties zijn luzerne of lupine.

Bemesting en bodemvruchtbaarheid

De bemesting moet uiteraard met dierlijke mest gebeuren, omdat kunstmest niet in een biologische bedrijfsvoering hoort. Vaste mest en drijfmest worden vergeleken. Waarmee wordt de beste opbrengst gehaald, en wat voor invloed heeft de mestsoort op de bodemvruchtbaarheid? Bij bodemvruchtbaarheid moet niet alleen aan de mineralen worden gedacht. De opbouw van organische stof is belangrijk, omdat de mineralen daarmee beter vastgehouden worden en binnen het bereik van de plantenwortels blijven.

Het bodemleven is belangrijk, omdat dat zorg draagt voor de omzetting van organische stof naar voor de plant opneembare mineralen. Er wordt onderzocht hoe de opbouw van organische stof en de uitbreiding van het bodemleven bepaald kan worden. Wat zijn de verschillen tussen aanwending van drijfmest en van vaste mest, en in hoeverre vertalen zich die verschillen in opbrengst en samenstelling van het gewas.

In het onderzoek naar vruchtwisseling, bemesting en bodemvruchtbaarheid wordt ook het behoud van stikstof in het systeem meegenomen. De hoeveelheid stikstof die verloren gaat door uitspoeling en de hoeveelheid die in de bodem beschikbaar blijft voor het gewas worden geschat.

Rantsoen

Het rantsoen van de melkkoeien bestaat voornamelijk uit gras/klaver, aangevuld met snijmaïs-kuil of GPS en krachtvoer. De krachtvoergift moet binnen de normen voor biologische productie blijven. Deze normen schrijven een maximale hoeveelheid krachtvoer voor op

Melkproductie en -kwaliteit van deze "omschakelende" koeien wordt nauwlettend gevolgd.





Vanaf 15 mei
1998 Heino
biologisch!

bedrijfsniveau. Hoe de boer dit verdeelt over zijn vee is zijn eigen keuze. Punt van onderzoek is wat de beste verdeling van het krachtvoer binnen het bedrijf is. Zo kan al het krachtvoer worden opgevoerd aan de nieuwmelkte koeien, of verdeeld worden over al het vee. Het jongvee kan met en zonder krachtvoer worden opgefokt, waarbij gekeken kan worden naar de relatie met de leeftijd en het geboorteverloop bij de eerste afkalving en de melkproductie in de eerste lactatie. De diergezondheid op het bedrijf wordt nauwkeurig gevolgd. Biologisch droogzetten is een onderwerp van onderzoek. Daarnaast krijgen preventie en behandeling van mastitis en (slepende) melkziekte aandacht.

Economie, arbeid en energie

De economie, de arbeidsbehoefte en het energiegebruik van de verschillende onderdelen in de bedrijfsvoering krijgen ook de aandacht. De benodigde arbeid en energie voor de verschillende onderdelen en de overige kosten worden zeer gedetailleerd vastgelegd, zodat met modellen als het BedrijfsBegrotingsProgramma de eco-

nomische gevolgen doorgerekend kunnen worden voor bepaalde keuzes. Dit, geïntegreerd met gegevens van het project BioVeem, moet strategieën opleveren voor rendabele bedrijfsvoering in de periode van omschakeling.

Tenslotte

Hierboven is weergegeven hoe het Praktijkonderzoek de komende jaren een bijdrage wil leveren aan het oplossen van problemen in de biologische melkveehouderij. Het project Heino biologisch zal daar een belangrijk steentje aan bijdragen. Het voorgestelde onderzoek in de omschakelingsperiode behelst veel aspecten van de bedrijfsvoering en is daarom breed van opzet. Dat is belangrijk, omdat de invloed van bepaalde beslissingen op andere aspecten in het bedrijf ook in beeld moet blijven. In dit project wordt de komende jaren ingezet op samenwerkingsverbanden met andere instellingen, met goede uitwisseling van kennis en expertise. Daarmee profiteren de betreffende instellingen, en niet in de laatste plaats de melkveehouders.

